

15.10.2019

מלחמת חום הכיפורים 1973

כתב: עמי מורן (צוקרמן)

" 12 באוקטובר 1973. שעת אשמורת שלישית. אני מתעורר לשמירה. כשמעירים אותי אני לא ממש מבין איפה אני נמצא ולוקח לי כמה שניות כדי להתאפס – אנחנו במלחמה, אנחנו בוואדי סודר, יש אתנו שני אנשי קומנדו מצריים שבויים ושמונה גופות של חברים שלנו שצריך לשמור עליהן מפני חיות השדה. במדבר המקיף אותנו נמצאים אנשי קומנדו מצריים. איש אינו יודע היכן הם, איש אינו יודע כמה הם. רק יודעים שהם שם. שמונה הגופות המוטלות לפני הן הוכחה דוממת להיותם. מה מעשיהם עכשיו? מסתתרים? אורבים? חורשים מזימות? רק רוצים לחזור הביתה בשלום? מי יודע..."

אני בסך הכל בן 19. ילד תמים שמתבגר במהירות, תוך כדי מלחמה, פוגש את הצד הפחות נחמד של החיים.

מסקנה ראשונה – מלחמה היא אירוע מחורבן. אין בה דבר שמח. רק רגעים קשים פחות או קשים יותר.

מסקנה שניה - למלחמה יש קולות, מראות וריחות. הם לא נעימים, לא סימפטיים ועדיף בלעדיהם אך אין לנו יכולת לבחור. הם כאן, נוכחים מאד, ואנחנו צריכים להתמודד.

עכשיו אני ער לגמרי, חושי מחודדים, האוזניים כרויות והעיניים פקוחות לרווחה. הלילה הירח מלא ואורו שוטף את המדבר הלבן שסביבנו. לפחות לא צריך להתמודד עם חושך צלמוות. אנחנו נמצאים על מדף סלע לבן ובוהק. "בטח רואים אותנו מרחוק", אני חושב לעצמי.

אחד השבויים ער ואני נותן לו לשתות. ידיו אזוקות מאחור ואני מתקרב אליו, מניח את המימיה שלי על שפתיו ועוקב ממרחק אפס אחרי גמיעותיו הארוכות, העמוקות. "הוא כמעט יונק את המים", אני חושב לעצמי. העוזי שלי בהצלב ואני דרוך, חושש שמא השבוי הצמא ינסה לתקוף אותי, חרף העובדה שהוא אזוק. "הוא גבוה וחזק", אני מציין בשקט, חולק את מחשבותיי עם עצמי, בהעדר מישהו אחר לדבר אתו.

כשסיים לשתות, חזר לשכב על צדו ונרדם. הוא כנראה אינו מודאג מדבר...

כששקט שורר מסביב אני מתחיל לשחזר את הימים שחלפו מאז ירדנו לרפידיים ב-7 באוקטובר בערב, בנורד אטלס הזקן והמקרטע. נזכר בהתקפת המטוסים הראשונה שחווינו ב-8 באוקטובר בבוקר, בטייס הפנטום שבור הרגל שהרחקנו במהירות ממטוסו שהחל להעלות עשן אחרי נחיתת ריסוק על המסלול ברפידיים, על הטיסות שטסנו מעל שדות הקטל במדבר, מחפשים פצועים לחלץ, נתקלים בגופות מרוסקות שכבר התחילו להתנפח ולשחרר לאוויר את הריח המתקתק והמבחיל הזה, בנסיעה המטורפת שלנו, 16 לוחמים, ג'יפ זחל"מ, מרפידיים לכאן, במטוסים שתקפו אותנו בדרך... מרוץ מחשבות רועש. פחדתי שמישהו יתעורר...

לפתע מכשיר הקשר נעור לחיים. בתחילה אני מבין שזה מכשיר הקשר וכשאני מבין, אני חושב שמישהו קורא לנו בטעות. הרי עכשיו אמצע הלילה וכולם ישנים. מה כבר יכול להיות דחוף? כשהקול הבוקע מהמ.ק. 25 חוזר פעם נוספת על קריאתו, אני לוקח בידי את המ"ד

ועונה. "תודיע לקודקוד", הוא אומר לי, "שאחיו נהרג, שיעלה על המסוק שיגיע אליכם בבוקר ויגיע הביתה". וזהו. אני אפילו לא זוכר אם השמעתי את ה"היישר" המוכר והחביב. אני רק זוכר את פיק הברכיים, את הבלבול, את הפחד. אף אחד לא הכין אותי לרגע כזה. הודעה כזו לא הייתה בתכנית האימונים שלנו. לימדו אותנו לנווט, להילחם בשטח פתוח, בתעלות, בשטח בנוי, לצלוח מכשולי מים, להשיב אש כשירימים עלינו, לתפעל מעצורים, לתפוס מחסות, להסתער, לחפות, לרתק, לסחוב פצועים על כתפיו או באלונקות, לא משאירים פצוע מאחור... אבל לא זה.

הלואי והיו פותחים עלינו באש עכשיו. לפחות הייתי יודע מה לעשות. במלחמה הזאת כבר היינו שלוש פעמים תחת אש ותפקדנו. כולנו תפקדנו, כולנו פעלנו לפי תרגולות מסודרות, כמו מכונות, בלי הרבה מחשבה. כשהאינסטינקטים בריאים לא צריך לחשוב. המחשבה עלולה לעכב את תגובת החייל ותגובה מאוחרת עלולה להיות ההבדל בין חיים ומוות. אבל עכשיו אף אחד לא יורה, אז למה אני מרגיש כאילו חטפתי כדור בחזה? איך אני אודיע ליה-יה הודעה כזו?

יה-יה, שריה עופר, היה המ"פ שלנו בפלוגת אוגוסט 73 של סיירת "חרוב". אני הצטרפתי כמ"כ לפלוגה מיד אחרי ראש השנה וכבר הספקתי להתאהב ביה-יה, איש חייכן ואוהב אדם שסגנון הפיקוד שלו שבה את לבי מהרגע הראשון. כשפרצה המלחמה השארנו את החיילים בסנור עם סגל מצומצם, וירדנו לסיני כחלק מ"כוח אסף". מלחמה או לא מלחמה, יה-יה המשיך בסגנון הפיקוד הנינוח שלו, עושה הכל כדי להשאיר אותנו במתח עשייה חיובי כשהברדק מסביב ניכר לעין והתחושה שיד ימין לא יודעת מה עושה יד שמאל, היא תחושה מוחשית מאד. בתוך כל הכאוס הזה, יה-יה שמר על המסגרת ודאג שלא נתבטל, דאג להמציא עבורנו משימות יש מאין וכך הפכנו להיות, למשך מספר ימים, ליחידת חילוץ אד-הוק, הרבה לפני שהוקמה יח' 669.

אבל כל זה לא רלבנטי עכשיו. הרגע קול אלמוני הנחית עלי פטיש ואני צריך להעיר את יה-יה ולבשר לו בשורה שגם אם אתה עירני, קשה לך מאד לעכל אותה. לא ידעתי מה לעשות ובצר לי פשוט הערתי את הסמ"פ שלנו, פלמ"ח, סיפרתי לו על ההודעה שקיבלתי וביקשתי שהוא יהיה זה שימסור ליה-יה את הבשורה הקשה.

לזכותו של פלמ"ח ייאמר שהוא עשה זאת. לא נכחתי כשפלמ"ח בישר ליה-יה אבל הבנתי שההודעה נמסרה על ידו כשיה-יה עלה על היסעור שהגיע בבוקר עם האספקה וכעבור דקות אחדות המריא הביתה.

יה-יה חזר אלינו כבר למחרת בבוקר והמשיך לפקד עלינו, לא נותן לאבל להשפיע עליו. אחרי שהסתיימה המלחמה חזרנו לסנור, לפקד על החיילים שהשארנו מאחור כשיצאנו למלחמה.

אחיו של יה-יה שעל דבר מותו התבשרתי באותו לילה, היה יצחק (במבי) עופר, טייס סקיי הוק שהופל בקרבות ברמת הגולן ב-11 באוקטובר 1973. בתזמון אירוני ומצמרר נרצח יה-יה על ידי מחבלים בחצר ביתו בבקעת הירדן, בדיוק 40 שנה אחרי מות אחיו, ב-11 באוקטובר 2013. בכתבה שפורסמה אחרי מותו נאמר כי "... קצין בכיר, ששירת עם עופר, סיפר ל-ynet כי הוא הושפע מאוד מאחיו הטייס שנפל במלחמה במסלולו הצבאי ובחייו האישיים...". אני מניח שזה נכון אבל יה-יה מעולם לא דיבר על אחיו בנוכחותנו. את תחושותיו הוא השאיר לעצמו.

מלחמה היא אירוע מחורבן. אין בה דבר שמח. רק רגעים קשים פחות או קשים יותר."